THE DAILY HEBREW JOURNAL

I. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd. —

251-253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $5.00 PER YEAR

SINGLE COPY 2c.

Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario January 22nd, 1913

דער תחית המתים פון דער אימיגראנטען פרעסערישער פאליטיק

די לעצטע עטליכע טעג קומט אין טאראנטא פאר די קאנפערענץ פון די מעטהאדיסטען וועגען „באשעל וויררוים און עוואנגעליזם" און דיזע קאנפערענץ האט צווישען אנדערעס אויך אנגענומען א ריהע רעזאלוציעס, אבער ניט נאר וועגען רעליגיעזע אנגעלעגענהייטען, ווייל יענע צייטען, ווען גלהימשע קאנפערענצען פלעגען זיך נאר מישען אין רעליגיעזע ענינים זענען שוין לאנג פאראיבער.

איינע פון די אנגענומענע רעזאלוציעס לויטעט, אז מען זאל נאך דער מלחמה ערלויבען אריינצוקומען אין לאנד „עליענס", אבער נאר אין אזעלכע צאהלען, און פון אזא כאראקטער און נאציאנאליטעט וועלכע קענען לייכט אסימילירט ווערען. די רעזאלוציע לאזט אויך ניט אוים די ערקלעהרונג פון דער זאך, וואס עס טרייבט צו דיזען בעשלוס, און אלס מאטיוו ווערט אנגעגעבען דאס, וואס איז נויטיג צו שאפען א פעראייניגטע נאציע מיט איין שפראך. און דארום דארפען זיין ווינשענסווערטה נאר אזעלכע עלעמענטען, וועלכע קענען זיך לייכט אסימילירען.

מיט דעם אליין, מיט דעם וואס מען זאל די קומענדע אימיגראנטען דורכזיפען, און בעשטימען וועלכע עס זענען ראוי צו בעטרעטען קענעדעס באדען, און וועלכע עס דארפען די זכיה ניט האבען, מיט דעם אליין, האט זיך נאך דער צוזאמענפאהר ניט צופריעדענגעשטעלט. און דיזעלבע רעזאלוציע פערלאנגט אויך, אז אום צו ווערען א בירגער, זאל דער קאנדידאט מוזען קענען ענגליש און זאל מוזען זיין פינף יאהר אין לאנד. (דאס לעצטע געהט ממילא אריין אין קראפט אנהויבענדיג דעם ערשטען יאנואר 1918)

לעזט מען דורך דיזע רעזאלוציע אויפמערקזאם, איז זיך לייכט אנצושטויסען אין איהרע אמת׳ע מאטיווען און ציעלען. דאס איז „די אלטע יענטע, נאר אנדערש געשלייערט", דאס זענען דיזעלבע אלטע אימיגראנטען־פרעסער, נאר בעקליידעט מיט אן אנדער מלבוש.

זייט די מלחמה קומט פאר, ווען קיין איינוואנדערונג איז כמעט ווי ניט געווען, האט מען פון זיי ניט געהערט, שוועבט דאך שוין אבער אין דער לופטען דער אנפאנג פון דעם סוף פון דעם בלוטיגען קריעג און אויך זיי די אלטע אימיגראנטען־פרעסער, האבען אנגעהויבען ארויסצוקריכען פון די לעכער. אין פינקט ווי די שוואלבען זענען דער ערשטער אנזאג פון׳ם זומער, אזוי זענען זיי געווים דער ערשטער אנזאג פון דער אימיגראנטען־פרעסערישער אגיטאציע, און אנדערע וועלען געווים נאכפאלגען.

מען נוצט דערהייל ניט דאס ווארט „אימיגראנט", נאר „עליען", ווייל דאס האט דאך א שייכות מיט „עליען ענעמי", און מען קען דארום עס בעפוצען מיט א ביסעל פאטריאטיזם, דאס טהוט מען אבער בלויז לשם דעמאנסטראציע, און מיינען מיינט מען אלעמען, היין די וועלכע זענען ווילינג צו ענטזאגען זיך פון זייער גאנצער נאציאנאלער פיזיאנאמיע פאר דער טובה, וואס מען וועט זיי לאזען לאנדען, און מיט׳ן שווייס פון זייער ארבייט זייער ארעם ברויט פערדיענען, און קריעג ערקלעהרט מען אלעמען אפילו די, וועלכע האבען שוין געהאט דאס גליק דא צו לאנדען. אבער אזוי ווי פון לאנד קען מען זיי ניט ארויסטרייבען, ווייל מען וועניגסטענס בענגרנעצען זיי דערמיט, אז זיי זאלען קיין בירגער ניט קענען ווערען סיידען זיי קענען ענגליש.

מיר ווייסען ניט, אויף וויפיעל דער איינפלוס פון דער דערמאהנטער קאנפערענץ גרייכט, און אויף וויפיעל די עפענטליכע קענעדער מיינונג שענקט איהר אויפמערקזאמקייט, אבער זיי די מענשען פון דיזער קאנפערענץ, וועלען דאך געוויס ניט בלייבען די איינציגע. זיי וועלען דאך בעשטימט נאכגעפאלגט ווערען פון די אנדערע אימיגראנטען־פרעסער. מיר געפינען זיך דארום אויפ׳ן שוועל פון אן איינגעלעבטער אימיגראנטען־פרעסערישער פאליטיק, און מיט דעם דארף מען זיך רעכענען.

און ווען דער שונא ארגאניזירט זיינע כוחות, מוזען פון דער צווייטער זייט אויך די כחות ארגאניזירט ווערען פאר דעם צוועק פון פערטהיידיגען דאס רעכט פון דעם אימיגראנט.

די תלמידי חכמים פון דער ענגלישער פרעסע

די לומדות פון דער הויגער ענגלישער פרעסע בנוגע אידישע ענינים איז שוין פון לאנג א בעוואוסטע זאך, און די לומדית איז תמיד א גרויסע און א גוואלטיגע.

קומט למשל אן פסח, קען מען אין א צייטונג לעזען, אז דאס איז דער יום טוב, ווען מען עסט ביי אידען א גרויסען קוכען אנגעפילט מיט פלייש וואס איז עהנליך צו „קריסטמעס פודינג" און אזעלכע פירושים געפינט מען אויף אלע איבעריגע יום טובים. אט האבען מיר די לעצטע צוויי טעג געהאט ראש השנה, און ווילט איהר ווייסען וואס דאס איז וויכטיגסטע פון דעם, יום טוב, קיין אנדער זאך ווי „תשליך", און איין צייטונג האט אפילו געבטען געשריעבען, אז פון זונען־איפגאנג ביז זונען־אונטערגאנג, האבען אידען געהאלטען אין איין געהן צום וואסער, אריינווארפען די שטיקלאך ברויט פאר די פיש, וואס דאס איז א סמן פאר דעם, אז די פיש עסען אויף די זינד.

מיר ווייסען אויך, אז אידען געהען צום תשליך, אבער אז מען געהט דאס נאך ביי זונען־אויפגאנג, און ניט נאכמיטאג, און אז מען ווארפט שטיקלאך ברויט אין וואסער פאר די פיש. אין דעם פערברעכען זענען מיר זיך מודה, אז מיר האבען פון דעם ניט געוואוסט, ביז וואנען אונזערע געעהרטע שכנים, די תלמידי חכמים פון דער ענגלישער פרעסע האבען ניט דערצעהלט וועגען דעם.

און נאך זאגט מען, אז א גויאישער קאפ קען זיך ניט צוקלייבען אין הלכות אידישקייט.

דער אטאווער ארבייטער צוזאמענפאהר

מאנטאג האט זיך אין אטאווא געעפענט דער דריי און דרייסיגסטער צוזאמענפאהר פון דעם „טריידס און לייבאר קאנגרעס", די אפיציעל אנערקענטע ארגאניזירטע קערפערשאפט פון די קענעדער טרייד־יוניאנס.

פאר די לעצטע עטליכע יאהר, האבען זיך אין יענער קערפערשאפט אנגעהויבען צו הערען אנדערע טענער, ווי די וועלכע די גאמפערסיסטען זענען געוואוינט צו זינגען, און דער לעצטער צוזאמענפאהר אין טאראנטא, האט די בעוועגונג פיעל רעוואלוציאנערער געשטעלט.

וועט דער יעצטיגער צוזאמענפאהר אויך געהן אין דיזען וועג, און זאגען מוטהיג און שטאלץ דאס, וואס די קענעדער ארגאניזירטע ארבייטער דארפען זאגען ?

וועט אטאווא נאכפאלגען טאראנטא ?

נייע פיעסען אין ניו יארקער אידישען טהעאטער

פון מ. פ. זיידמאן.

די היי־יעהריגע ערעפענונג פון דעם אידישען טעאטער סיזאן איז געווען פיעל שטילער און מיט וועניגער פייערליכקייט ווי איז פאריגען סיזאן. איז אין דעם שולדיג די איצטיגע טרה שחורה׳דיגע ישטיימונג צווישען די אידישע מאסען, אדער האט געפעהלט עפעס א שטיקעל סקאנדאל בכדי די עראייננים זאל ווערען „אינטערעסאנט" — מיר ווייסען עס ניט. יעדענפאלס. אזוי איז עס און ענדערן קען מען דאס ניט מעהר.

פיעל נייעס האבען אונז די פיעלע אידישע טעאטערע צו דער ערעפענונג אויך ניט געבראכט, נור צוויי אידישע טעאטערע האבען געעפענט דעם סיזאן מיט גאנץ נייע פיעסען, פון אלטע, בעוואוסטע פערפאסער. און די טהעמען וואס דיזע שפאגעל נייע פיעסען בעהאנדלען זענען נאך פיעל עלטער אלס די פערפאסער און אפשר אויך פון דעם גאנצען אידישען טעאטער.

עס איז דער קאנפליקט צווישען מענשליכע פליכט און פאמיליען־פליכט. וועלכער האט געגעבען דעם שטאף צו ליבינ׳ס נייע פיעסע „דער איינציגער עדות" אין טאמאשעפסקי׳ס טעאטער. דער זעלבער קאנפליקט איז אויך דער גרונד־מאטיוו אין געביל׳ס „פאבליק אפיניאן". וועלכער ווערט אויפגעפיהרט טאקע אין געביל׳ס טעאטער.

ביידע פערפאסער האבען אלזא צו טהון מיט איין און דערזעלבער גרונד אידעע. געווים, יעדער לויט זיין שטייגער און אויפפאסונג. דיזע גרונד־אידעע איז געווים א ריין אידישע און טאקע דערפאר ווערט זי אזוי אפט גענוצט פון אונזערע ריכטער, נאוועליסטען און דראמאטורגען.

עס איז דארום אויך ניט מעהר א בלויזער צופאל וואס ביידע פערפאסער בענוצען זיך מיט דערזעלבער גרונד־אידעע. ווייל דאס שטערנגסטע אידישע פאמיליען לעבען איז דאך דער הויפט־מאטיוו פון אלע האנדלונגען, טעטיגקייט, ווירקען און פיהלען פון דעם אידישען מענשען.

דאס וואס ביי אנדערע פעלקער איז די געזעלשאפטליכע ליעבע, איז ביי אידען די פליכט צו דער פאמיליע. זי, דיזע פליכט, איז דער מיטעלפונקט פון דעם אידישען לעבען.

דער גאנצער שעהנער און פרעכטיגער בנין וואס ווערט גערופען דאס אידישע פאמיליען־לעבען איז א פראדוקט פון טויזענדער יעהריגער און ענערגישער ציעל־בעוואוסטער ארבייט פון א הויך קולטורעלען פאלק. עס איז אונזער נאציאנאלער שטאלץ און די אורזאכע פון דער פערביסענסטער קנאה מצד אנדערע פעלקער. דאס איז בעשטימט די הויפט פעסטונג צו אונזער ערהאלטונג, דאס איז די איינציגע ערקלעהרונג צו דעם גרויסען וועלט רעטזעל פון דעם „אייביגען אידען".

ניט פערפאלגונגען, ניט פאגראמען, ניט עמיגראציע און אפילו ניט די צושטערענדע ווירקונג פון געוויסע איצטיגע אגיטאטארען האבען ניט געקענט דיזען בנין רואינירען. ער איז און בלייבט דער מיטעלפונקט פון אונזער לעבען. ער מוז אויך ארויסהעלפען אונזערע פיעסען־שרייבער און זיי געבען מאטעריאל פאר זייערע שאפונגען".

אבער ליבין מערקט זעלבסט ניט די גרויסע ראלע וואס די ספעציפישע אידישע פאמיליע שפיעלט אין לעבען בכלל און אין זיין אייגענער פיעסע בפרט. די פאמיליען־סצענעס וואס איהר זעהט אין זיין פיעסע זענען העסליך און אבשטויסענד. זיי זענען אפשר מעגליך אין די גאנץ פערגראבטע אידישע קרייזען. זיי זענען אבער געווים אוממעגליך און אוננאטירליך אין דעם אינטעליגענטען פאמיליען־קרייז וועלכע ליבין שטעלט פאר אין זיין איצטיגער פיעסע.

עס האנדעלט זיך וועגען א פרוי פון א אידישען שול־דירעקטאר, וואס איז אויך א מוטער פון אן ערוואקסענע מיידעל און דיזע פרוי האט א ליגקע ליעבע מיט א אידישען דראמאטורג.

שוין אין ערשטען אקט זעהען מיר דעם הויפט קאנפליקט : די געליעבטע וויל זיך אפזאגען פון איהר געליעבטען צוליעב איהר פאמיליע. ווייל זי פיהלט אז אלס מוטער פון אן ערוואקסענער טאכטער האט זי געווים פליכטען וועלכע זענען ניט צו פעראייניגען מיט א ליעבע. א געהיימע וואס קען אמאל אנטדעקט ווערען. זי וויל זיך אפזאגען פון איהר איצטיגען און צוקונפטיגען גליק און עס אפפערן פאר דעם גליק פון איהר טאכטער. און דער געליעבטער פיהלט אויך די פליכט צו זיין פאמיליע וועלכע בעשטעהט פון א אומגליקליכער קראנקער פרוי. זיין פרוי. און ער זעהט פאר זיך א איינציגען אויסוועג — אין זעלבסטמארד.

דער קאנפליקט קען אלזא אזוי געלעזט ווערען: זי קעהרט צוריק צו איהר פאמיליע און צו איהר מוטער־פליכטען. ער — געהט אוועק פון דיזער וועלט. אבער זיי מוזען זיך דאך ביידע צוזאמען די שיידונג איז שווער און די ליעבעס־פריידען זענען שרעקליך. פאר א דיכטערישען טאלאנט איז דא פארהאן מעגליכקייט ווייטער צו שפאנען און וועבען. און צו ענטדעקען די פיינסטע זעלען קאנפליקטען די קאמפליצירטע אידיש־מענשליכע געפיהלען.

ליבין מאכט זיך אבער זיין אויפגאבע פיעל לייכטער. ער טהוט א שפרונג אין דער זייט, הייסט דער קראנקער פרוי פון דעם דראמאטורג בעגעהן זעלבסטמארד און לאזט דעם דראמאטורג זעלבסט ארעסטירען אלס מערדער פון זיין פרוי.

ער איז אבער ניט דער מערדער, אין יענער נאכט ווען דער זעלבסטמארד איז געשעהען איז ער געווען די גאנצע צייט צוזאמען מיט זיין געליעבטער אין א האטעל צימער. זי זיין געליעבטע, איז אזוי ארום דער איינציגער עדות פון ליבינס פיעסע. דאס איז פון דעם גר־עדות און ער קען זיך ראטעווען פון דער געפאהר וואס דראהט צו זיין לעבען און צו זיין עהרע.

ער טהוט עס אבער ניט. די עהרע פון זיין געליעבטער איז ביי איהם טייערער אלס זיין אייגענע עהרע און זיין אייגען לעבען. ער ווערט פעראורטהיילט צום טויט. ביים פראצעס זאגט ער, אז עס איז פאראן א פרוי וועלכע קען בעווייזען זיין אונשולד, אבער איהר נאמען וויל ער ניט ארויסגעבען

דעם הויפט קאנפליקט האט אלזא ליבין ארויסגעווארפען אויף די שוואכע פלייצעס פון אן אונגליקליכער מוטער און געליעבטער. זי מוז אלזא דורכפיהרען דעם גאנצען קאמפף צווישען פאמיליען פליכט און די מענשליכע געפיהלען צו איהר געליעבטען, און זי אליין מוז האלטען אין „שפאנונג" די צושויער פון אנ׳ט צוליעב דיזען ווידערשפרוך איז מען ליבין אביסעל צו שטרענג. און אין זיין הארצלאזיגקייט האט ליבין זיך נאר ניט בעמיהט צו לאזען די אנדערע געשטאלטען פון דער פיעסע איהר העלפען. אפילו איהר איינציגע בת יחידה, צוליעב וועלכער די מוטער האט געוואלט אלעס אפפערען, פיהרט זיך אויף ניט אזוי, אז זי זאל ארויסרופען אונזער סימפאטיע און די הייסע ליעבעס געפיהלען פון א מוטער. צו איהר מוטער רעדט זי ניט, זאנדערען זי פרעדיגט וועגען מאראל און שטעלט צו איהר פאדערונגען און דיקטירט איהר געזעצען ווי אזוי זיך אויפצופיהרען. דיזע סצענעס צווישען פאטער און מוטער זיינען העסליך, ווייל בכלל אונגלויבליך, און אין די ראהמען פון דיזער פיעסע גאנץ אונפאסענד. און מערקווירדיג, אויך דער חתן פון דער טאכטער רעדט אויף אין א שרעקליך חוצפה׳דיגען טאן וועגען זיינע עלטערען, און אז ער וויל זיי בעשוינדלען, טהוט ער עס מיט א לייכטען הארץ און מיט א אינגלישער בעריהמטער ריי.

איז אלזא א קשיא פון ליבין אויף ליבין, פון איין זייט זיינען די קינדער פון די פאמיליעס פון ליבינס פיעסע אהן א ריכטיגע ערציהונג, אהן נאטירליכע קינדער געפיהלען, פון דער אנדערער זייט וויל א פרוי אפפערען מיט אלעס צוליעב אזוינע קינדער, זיינען די פאמיליען־פליכטען אזוי שטארק איינגעווארצעלט אין דער פרוי׳ס הארץ.

בלייבט א קשיא.

אונשולד. ער מוז זי נור רופען אלס דער גאנצער קאנפליקט כמעט אונמעגליך און דארום איז עס פאר דער צושויער־לעזער — מיט בערטהא געהרטען — פון דיזער פערזאן ניט לייכט עפעס ארויסצוברענגען. זי מאטערט זיך און בעווייזט דערביי זעהר גרויסע ביהנע פעהיגקייטען, אבער עס איז ניט פאר איהרע כחות אויסצובעסערן ליבינס פעהלער, אפילו נאך ניין קלוגע צוזאמען מיט איהר וואלטען אויך ניט געקענט ארויסנעהמען די שטיינער וואס ליבין האט אין דעם אידישען פאמיליען־גארטען געווארפען.

אנדערש איז ביי געביל׳ן. אויך דא זיינען פאראן ניט וועניג פעהלער, אבער קוקט מען אוועק פון דעם שטארקען איינהאלט, פון די אלע קרימינאליסטישע מאמענטען און פון די נערוועז אויפרייצענדע סצענעס זיינען אבער דא דיא אינטימע לעבענס בילדער געמאהלט מיט א פעסטער האנד, מיט א ריינעם רעאליזם, און זיי מאכען אויך אייך אזוי מיט פיהלען און מיטערלעבען, אז איהר מוזט איהם מוחל זיין זיינע שווערע שווינדעלהאפטע קרימינאליסטישע קאנגען.

עס איז א מעשה מיט א קינד, א ממזר, פערלאזען פון זיין מוטער, ערצויגען ביי פרעמדע, ווייסט זעלבסט ניט אז דיזע פרעמדע זיינען פרעמדע, וואקסט אזוי אויף אלס שעהנע גראטענע טאכטער און ווערט אזוי א כלה פון א אסיסטענט דיסטריקט אטוירני, קומט אבער א קראנקער פערברעכער, וועלכער ווייסט דעם סוד פון איהרע אמת׳ע עלטערען, און ווייסט אז איהר איצטיגער ערציהער איז טאקע איהר אמת׳ער פאטער, און די אמת׳ע מוטער איז די פילאנטראפין און פרוי פון דעם דיסטריקט אטוירני, און דער פערברעכער דראהעט אלעס צו דערצעהלען, און ער ווייסט אז אין דיזען פאל וועט ער רואינירען דאס לעבען פון דעם מיידעל, די רוהע און גליק פון איהרע ערציהער, די קאריערע און פריעדען פון דעם דיסטריקט אטוירני און זיין גאנצע פאמיליע. ער האט אלזא זעהר טייערע זאכען אין זיינע הענד און ער פערלאנגט דערפאר ניט קיין קליינעם פרייז. ער וויל דאס מיידעל פאר א פרוי. ער קריגט אבער ניט דעם פרייז און ביסלעכווייז דערצעהלט ער זיינע סודות און וואס מעהר ער דערצעהלט, מעהר ערוואכט אין איהם דער וואונש צו בעזיצען דאס אפפער וואס ער האט זיך געוועהלט און ענדליך ווערט ער פון דיסטריקט אטוירנים פרוי דערשאסען, אבער דאס מיידעל, די אונגעזעצליכע טאכטער נעהמט אויף זיך די שולד פון דעם מארד בכדי צו ראטעווען די מוטער און איהר פאמיליען גליק, אבער אין לעצטען מאמענט וויל ניט די מוטער אז איהר קינד זאל שטארבען צוליעב איהר און אפפערט מיט אליז אבי צו ראטעווען איהר טאכטער, אבער דאס אפפער איז גארניט נויטיג געוועזען, ווייל די טאכטער איז פריי ווי בעפרייט געווארען, און די קרבנות פון דיזער שווערער קרימינאל געשיכטע זיינען אלזא נור, דאס לעבען פון א קראנקען פערברעכער און די שטעלע פון אן עהרליכען דיסטריקט אטוירני.

עס איז אלזא א קרימינאליסטישע דראמא, וועלכע רייצט אויף די נערוועז ביז צו דער העכסטער מדרגה, מאכט דעם עולם נייגעריג און שפאנענד און וועט געווים ווירקען אויך בערוהיגענד אויף די נערוועז . . , — פון די בעלי בתים פון געבילס טהעאטער

אבער אין דיזער געוויסערמאסען שונד פיעסע געפינען זיך מאמענטען פון דעם אידישען פאמיליען לעבען, שעהנע און ערהאבענע, לעבענס־טרייע און ערפרישענדע, וועלכע מאכען אייך דענקען אז ווען געביל זאל ניט מוזען שרייבען פאר זיין אייגענעם טהעאטער, וואלט ער געקענט ווערען א בעדייטענדע קינסטלערישע קראפט, וועלכע וואלט פיעל געווירקט פאר דער ענטוויקלונג פון דער אידישער טהעאטער קונסט

ספעציעל מאכט אן אונגעהויער שטארקע ווירקונג די ערשטע בעגעגעניש פון דער מוטער מיט איהר ערוואקסענער אונגעזעצליכער טאכטער. דיזע סצענע איז אן און פאר זיך א קליין מייסטערווערקעל מיט וועלכען די גרעסטע קינסטלער וואלטען געקענט שטאלצירען.

לשנה טובה תכתבו!

די פירמא

ש. ל. נאטאנזאן און זאנס

דאס איינציגע אידישע האלסייל ליקער הויז אין קענעדע, ווינשען אלע זייערע קאסטימערס און פריינדע א

כתובה וחתימה טובה

יעדען איד איז שוין גוט בעקאנט די עהרליכע בעהאנדלונג און געשמאקע שנאפסען וואס מיר פערקייפען א גאנץ יאהר און אויף פסח. בעפאר איהר קייפט אנדערשוואו שרייבט צו אונז פאר א פרייז־ליסט.

S. L. NATHANSON & SONS

Proprietors of Distillers Distributing Co.

1072 St. Lawrence Blvd. — MONTREAL

אונזער געשעפט איז געשלאסען יעדען שבת און יום טוב.

ביי קערענסקין אין אויפנאהמס צימער

א מיטארבייטער פון בירזש וויעד. גיט פאלגענדע כאראקטעריסטישע שילדערונג פון אן אויפנאהמע ביים „פאפולערסטען מענשען פון רוסלאנד."

קערענסקים אויפנאהמס צימער — גרויס געפארבטער קאבינעט פון פוריטאנישער איינפאכקייט, קיין פארטיערען, קיין שפיגלען, גיט צומאל די פארטרעטען אין גאלדענע ראהמען וואס מען זעהט געוועהנליך אין די רוסישע מיניסטער פאלאצען, אויף דער וואנד א קורצע מעלדונג : דער מיניסטער נעהמט אן פון 1—3. אין דער ווירקליכקייט אבער נעהמט אן דער מיניסטער א גאנצען טאג ווען ער האלט נאר גיט ערגעץ קיין רעדעס.

די בעזוכער זיצען הארט ביי די ווענט און ווארטען. א גרופע האט זיך פשוט געזעצט אויף דער ערד. זיי זיצען די פיס פערלעגט איבער איינאנדער אין זייערע קאליערטע קאסטיומען און ווארטען.

— נאך וואס זענט איהר געקומען? פרעג איך איינעם פון זיי.

— מיר זיינען געקומען זיך בעקלאגען אויף קוראפאטקינען. ער האט ביי אונז אין טורקעסטאן רעקווירירט צו דער ארבייט 25 טויזענד אויף דריי חדשים און ער בעפרייט זיי נאך אלץ ניט. דאס איז דאך ניט קיין יושר. ניט וואהר ? צוליעב דעם טאקע זיינען מיר עס געקומען צו קערענסקין. מען האט אונז געזאגט : „קערענסקי קען אלץ".

א דאמע קלאגט זיך, וואס מען לאזט זי אזוי לאנג ווארטען. „וואס פאר א דעמאקראט — פרעגט זי — איז עס דער מיניסטער ? ווען ער איז יא א דעמאקראט, נאך וואס זשע בעדארף ער האבען א סעקרעטער ביי זיך אין אויפנאהמס צימער, וואס לאזט ווארטען אהן א שיעור.

קערענסקים סעקרעטער סאמאוו, שמייכעלט און קוועטשט מיט די פלייצעס. עס געהט נאך דער רייהע נאך — בעמערקט ער אין א זעהר העפליכען טאן און א סאלדאט וואס זיצט נעבען דער דאמע, גיט צו : צו מיינט איהר אז ווען א מיניסטער איז א דעמאקראט קען מען שוין אריינגעהן צו איהם אין קאבינעט פשוט פון דער גאס פונקט ווי אין א פאפיראס געוועלבעל ?

אלע ארום לאכען פאר זיך. אן אויפגערעגטע הויבט זיך די דאמע אויף, צורייסט איהר אנגעשריבענע בקשה פאר אלעמען אין די אויגען און פערלאזט מיט כעס דעם אויפנאהמס צימער.

ארבייטער מיט רויטע בענדער אויף די ארעמס, אפיציערען, סאלדאטען, פויערים אין זייערע „פאדיאוועקעס" גלייכצייטיג אויך הערען אין פראקען אויף וועלכע עס איז צו דערקענען אז זיי זיינען דא ניט צום ערשטען מאהל. דאס מאהל האבען זיי זייערע ארדענס איבערגעלאזט אין דער היים אויך דא בילדען זיי אפעסט געשלאסענע גרופע און ווילען ניט פערלייקענען זייער אנגעהעריגקייט צווישען איין אנדער.

איך ווענד זיך צו סאמאוו׳ן צום מיניסטערס סעקרעטאר און פרעג איהם, מיט וועלכע בקשות מען ווענדט זיך צו קערענסקין אויף דיזער פראגע איז — ניט לייכט צו ענטפערען — זאגט דער סעקרעטאר — קערענסקי איז איז איצט געווארען אין רוסלאנד א מין „הייליגער" צו וועמען מען קומט זיך מתודה זיין. נעכטען א שטייגער, איז דא געווען א דאמע וואס האט זיך פאר קערענסקין בעקלאגט אז איהר מאן האט זי אוועקגעווארפען. זי בעט אז קערענסקי זאל אויף איהם ווירקען ער זאל זיך צו איהר צוריקקעהרען דאס קלינגט משונה. עס איז אבער העכסט כאראקטעריסטיש יעדער צער אין לאנד געפינט אן אבקלאנג אין דער נשמה פון אט דעם מענשען, דערפון נעהמט זיך זיין אונגעהויערע פאפולאריטעט א שאד וואס איהר זייט דא נעכטען ניט געווען.

— פארוואס עפעס נעכטען ?

— געקומען אהער א געוויסער גאלובקין דער דאזיגער פארשוין האט מיט זיך געבראכט א גאנצען פאק פאפיערען וואס האבען געזאלט בעווייזען אז ער האט געדיענט אין דער „אחראניע" אלס פראוואקאטאר ניט מעהר ווי צוויי חדשים. איצט איז זיין נאמען פערעפענטליכט געווארען אין דער רשימה פון די איבעריגע פראוואקאטארען ער בעט דארום א ז. וו.

און קערענסקי ?

— קערענסקי האט איהם דא גופא אין פאדער־צימער געלאזט ארעסטירען.

גאסען טומעל

(א בילד.)

פון סענדער ראגינסקי.

אויף איין טראטואר שטעלט זיך אב א פרוי און שרייט אריבער צו א צווייטער פרוי וואס זיצט קעגען איבער געבען א הויז אויף דער צווייטער זייט גאס :

— וואס־זשע מאכט איהר ?

— נעכטען זיינען מיר אויסגעפאהרען ! — ענטפערט אויף א פישטש די פרוי פון קעגען איבער — מיר האבען זיך איינגעמיער קעגען קוים די הענד ריהרען !

— און מיין מאן האט ערגעץ גיט געוואלט פאהרען. איך הויז געזעסען — פערציהט די ערשטע ווידער איהר געשפרעך. —

— הו ! הו ! — א מחנה קינדער קומען פון עק גאס צולויפען. אין די הענד האלטען איינינע פון זיי שטעקלאך און זיי מושטירען ! זיך, און קוויטשען דערביי אויף פערשיעדענע קולות.

— אהו ! אהו ! — ענטפערט אב נאך גאר א קליינס וואס זיצט ביי א נאהענטען הויז, און פרעהט זיך מיט איהר אייגען געשריי, און ציגט די ווייסע צייהנדלעך קעגען דער זון.

א קאראהאד פון קליינע מיידלאך טאנצען אויף א ניט בעגראזטען פארהויז פלאץ, און פאטשען צו מיט די הענטלאך. און שמייכלען פול מיט ענטציקונג פון זייער שפיעל. אויף יערען פערבייגעהער גווארפען זיי בליקען ווי צו זאגען :

— זעה ווי שעהן, ווי עהחאבען עס איז אונזער שפיעל !

אן אויטאמאביל לויפט דורך איבערן גאס. און זיין הילכענדער געראַש שניידט דורך און פילט אן די לופט מיט טרוקענע שטייניג־הארטע טומלענדע קלאנגען.

עטליכע אינגלאך פערהאקען די קעפ אין דער הויך און ציינען מיט די פינגער צום הימעל צו :

— זעהט ! אט ! אן עראפליין !

דאס ווירבלענדע געראַש אין דער הויך לאזט וויסען פון דער נאהענטקייט פון אן עראפליין.

פלוצלונג שרייט א פרוי פון א דער בייאיגען הויז ארויס :

— אין הויז קום אריין ! איך וועל דיר מימית׳ען עס איז דאך שוין צייט צו עסען !

פון איניגע הייזער טראגען זיך ארויס די קולות פון וויינענדע קינדער. און באלד שפאצירט אויפ׳ן טראטואר איינס. דאס קליינע, מיילכעל ברייט פענאנדערגעפענט, דאס פנים׳ל רויט. מיט איין הענדטעל רייבט עס אן אויג, און שרייט :

— מא . . . מא — מא !

עס ציהט דורך א וואגען אין גאס און דער פוהרמאן שפאנענדיג דערביי שרייט אויס א לאנגען פערצויגענעם :

„א — הא, א, א !"

דאס רופט ער אזוי אויס די גרינסען וואס ער פיהרט צו פערקויפען.

דער קאפ ווערט פערטויבט. די געדאנקען צורייסען און אבגעשטעלט, מען דער פיהלט זיך ווי מיט שטיינער געטראפען און אין הארצען שטייגט א צארען אויף די שכנים וואס זעהען אויס ווי זיי וואלטען זייערע קינדער פון די הייזער ארויסגעשיקט די גאס צו פערטומלען. און עס שטייגט א צארען אויף דער גאנצער איינארדנונג פון אונזער לעבען וואס איז אזוי פול מיט גרילצענדיגלאזען טומעל און אזוי וועניג מיט הארמאניע און שעהנהייט.

אידישער טהעאטער אין אדעס

אדעסא.

אדעס איז איצט געבענשט מיט צוויי אידישע טהעאטער טרופען, וועלכע פיהרען אויף פערשיעדענע פיעסען די ערשטע טרופע שפיעלט אין טהעאטער באלגאראוו אונטער דער דירעקציע און רעזשי פון דר. קייזעראוויטש. די צווייטע שפיעלט אויף מאלאוואנקא אין טהעאטער נאוואסטי אונטער לייטונג און רעזשי פון ארטיסט קאריק.

אין טהעאטער באלגאראוו ווערט זייט 9 טעג כסדר אויפגעפיהרט די פיעסע „על נהרות בבל" פון יעקב גאָרדין, געשפיעלט ווערט די פיעסע מיט א גרויסען ערפאלג. דאס פובליקום איז זעהר צופריעדען, אזוי אז יעדען אבענד איז דער טהעאטער איבערפילט. דער בעוואוסטער ארטיסט אבערט סיגאלאווסקי פון בוקארעסט שפיעלט די ראליע פון זרובבל מיט גרויס טאלאנט און מיט געוואלטיגער בעגייסטערונג.

אין טהעאטער „נאוואסטי" איז שוין א פאר מאהל כסדר אויפגעפיהרט געווארען די פיעסע „דער אידישער גלח" פון יעקב גאָרדין, אויך מיט זעהר גרויסען ערפאלג. דער ארטיסט קאריק שפיעלט זעהר גוט די ראליע פון דעם אידישען קינד משה׳לע. בעזונדערס האט זיך אויסגעצייכענט די בעריהמטע ארטיסטין פרוי ארזשאנסקאיא, אין איהר ראלע בלומע דעם מלמד׳ס פלימעניצע.

אין גיכען וועט אנהויבען שפיעלען אין „נייעם טהעאטער" א דריטע אידישע טרופע אונטער דער אנפיהרונג פון זאמלאווסקי.